

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Н ЗП1 Законодавство, охорона праці в галузі та інженерна екологія

спеціальність	208 Агроінженерія	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Агроінженерія	факультет	Факультет мехатроніки та інжинірингу
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	Кафедра безпеки життєдіяльності

ВИКЛАДАЧІ

Ляшенко Сергій Олексійович

Вища освіта – спеціальність механізація сільського господарства, інженер-механік
Науковий ступень - доктор технічних наук, 05.13.07 – автоматизація процесів керування
Вчене звання - професор кафедри безпеки життєдіяльності та права
Досвід роботи – більше 40 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- член постійної спеціалізованої вченої ради. 05.13.07 – автоматизація процесів керування, 05.13.07 – автоматизація процесів керування у Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля Міністерства освіти та науки України;
- співавтор 5 наукових публікацій у періодичних виданнях, які включені до наукометричної бази Scopus;
- автор більше 30 методичних розробок;
- співавтор 4 тематичних публікацій;
- учасник наукових і методичних конференцій.

телефон	0679145143, 0953018819	електронна пошта	lyashenkosa05@ukr.net	дистанційна підтримка	Moodle
---------	---------------------------	------------------	-----------------------	-----------------------	--------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	формування знань та вмінь щодо практики використання законодавчих вимог у сфері аграрного виробництва, у сфері стану і проблем охорони праці у галузі згідно з законодавчими нормативно-правовими актами України; формування навичок з нормалізації стану навколишнього середовища в зоні впливу агропідприємств для забезпечення збалансованого природокористування; екологічно орієнтованої діяльності, ефективного впровадження природоохоронних і ресурсозберігаючих заходів.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	<ul style="list-style-type: none"> • розробляти енергоощадні, екологічно безпечні технології виробництва, первинної обробки і зберігання сільськогосподарської продукції (ФК10, ФК14, ПР1, ПРН 2) / командний проєкт • знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності (ПРН1, ПРН 3) / виконання індивідуального завдання • розробляти і реалізувати ресурсощадні та природоохоронні технології у сфері діяльності підприємств АПК (ФК10, ФК14, ПРН 19) / командний проєкт • розробляти заходи з охорони праці в сферах аграрного виробництва відповідно до чинного законодавства (ФК15, ПРН 20) / виконання індивідуального завдання
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 24 годин лекції, 24 годин практичні роботи; модульний контроль (3 модулі); підсумковий контроль – 1 залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМИ

Компетенції	<p>ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ФК 10. Здатність організувати процеси сільськогосподарського виробництва на принципах систем точного землеробства, ресурсозбереження, оптимального природокористування та охорони природи; використовувати сільськогосподарські машини та енергетичні засоби, що адаптовані до використання у системі точного землеробства.</p> <p>ФК 14. Здатність гарантувати екологічну безпеку у сільськогосподарському виробництві</p> <p>ФК 15. Здатність комплексно впроваджувати організаційно-управлінські і технічні заходи зі створення безпечних умов праці в АПК</p>	Програмні результати навчання	<p>ПРН 1. Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою</p> <p>ПРН 2. Розробляти енергоощадні, екологічно безпечні технології виробництва, первинної обробки і зберігання сільськогосподарської продукції</p> <p>ПРН 3. Знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності</p> <p>ПРН 19. Розробляти і реалізувати ресурсощадні та природоохоронні технології у сфері діяльності підприємств АПК</p> <p>ПРН 20. Розробляти заходи з охорони праці в сфері сільськогосподарського виробництва відповідно до чинного законодавства</p>
-------------	--	-------------------------------	---

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Семестр 1

Модуль 1. Норми законодавства у сфері професійної діяльності

Лекція 1.	Цивільне законодавство України.	Практичне заняття 1 (ПЗ 1)	Сутність законодавства. Застосування норма права. Види юридичної відповідальності	Самостійна робота	Юридична відповідальність. Поняття локальних нормативно-правових актів.
Лекція 2.	Законодавство України про господарську діяльність.	ПЗ 2	Господарські відносини		Цивільне законодавство України. Законодавство про господарську діяльність.
Лекція 3.	Законодавство України про труд.	ПЗ 3	Законодавство про труд		Господарсько-правові відносини. Відшкодування збитків у сфері господарювання.

Модуль 2. Охорона праці в галузі. Створення безпечних умов праці в АПК.

Лекція 4.	Форми управління охороною праці в галузі. Організаційно технічні основи охорони праці. Правове забезпечення з охорони праці.	ПЗ 4	Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань на виробництві.	Самостійна робота	Законодавчі акти з питань охорони праці на виробництві і в галузі Нормативно-правова база з охорони праці в галузі Управління охороною праці в системі соціального страхування України Правові та організаційні основи управління охороною /безпекою/ праці Системи нагляду і контролю з охорони праці в сільському господарстві Функціональні права та обов'язки посадових осіб з безпеки праці Умови праці, класифікація і показники оцінки умов праці Заходи та засоби щодо колективного та індивідуального захисту працюючих Розслідування нещасних випадків на виробництві Виробнича санітарія в галузі Організація та управління в системі пожежної безпеки
Лекція 5.	Створення безпечних умов праці в АПК. Проблеми профілактики виробничого травматизму у галузі	ПЗ 5	Вивчення будови, випробування та визначення необхідної кількості вогнегасників		
Лекція 6.	Організація протипожежного захисту, протипожежна профілактика. Забезпечення пожежної безпеки	ПЗ 6	Методика аналізу виробничого травматизму та професійної захворюваності		
		ПЗ 7	Методика складання інструкцій з охорони праці		

Модуль 3. Інженерні екологія. Екологічна безпека в аграрному виробництві. Енергоощадні, екологічно безпечні технології виробництва

Лекція 7.	Управління екологічною безпекою. Екологічна безпека в аграрному виробництві	ПЗ 8	Скиди підприємств у водні об'єкти. Принципи нормування та вибору методів очищення стічних вод	Самостійна робота	Принципи нормування впливу підприємств на довкілля Еколого-економічна оцінка ефективності роботи підприємств Методи і технології зменшення впливу аграрних підприємств на водні ресурси Методи і технології зменшення впливу аграрних підприємств на атмосферне повітря Планувальні і організаційні методи зменшення впливу на довкілля Розробка концепції зменшення екологічного навантаження в Україні (або певній області України) Принципи поводження з промисловими відходами Технології використання відновлюваних джерел енергії як засіб вирішення екологічних проблем Оцінка впливу на довкілля сільськогосподарських підприємств Вплив транспортних засобів на довкілля Технології захисту від електромагнітних полів у просторі
Лекція 8.	Оптимальне водовикористання. Ресурсощадні та природоохоронні технології.	ПЗ 9	Вивчення методів очищення поверхні водоймищ від нафти і нафтопродуктів		
Лекція 9.	Природоохоронні технології стосовно оптимізації стану атмосферного повітря	ПЗ 10	Оцінка викидів підприємств в атмосферу. Очищення пило газових викидів		
Лекція 10.	Ресурсозбереження та використання відновлюваних джерел енергії як шлях до вирішення екологічних проблем	ПЗ 11	Використання відновлюваних джерел енергії. Розрахунок і вибір вітрогенераторів. Розрахунок і оцінка ефективності сонячних панелей		
Лекція 11.	Екологізація транспортних засобів				
Лекція 12.	Електромагнітне забруднення середовища	ПЗ 12	Вплив електромагнітних полів		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Колодій А. М. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посіб. / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник. – К.: Юрінком Інтер, 2003.
2. Концепція удосконалення інституту юридичної відповідальності держави перед громадянським суспільством та особою в Україні / Шемшученко Ю.С., З. Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М., Стоєцький С.В. та ін. – К.: Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. – 112 с.
4. Митний кодекс України: Науково-практичний коментар / А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний, В. С. Гошовський, Р. А. Калужний та ін - К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. - 757 с.
5. Аграрного право: підручник / За редакцією професора А. М. Статівки, Львів: Право. 2018. – 240с.
6. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика: моногр. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич, В.М. Корнієнко та ін.; за ред. А.М. Статівки. – Х.: ФІНН, 2010. - 310с.
7. Охорона праці в галузі [Текст]: навч. посіб. для підгот. фахівців ОКР "спеціаліст", "магістр" зі спец. 7.070.904, 8.070.904 Землевпорядкування та кадастр / Сакун, М. М. / М. М. Сакун, І. І. Дядько; Одес. держ. аграр. ун-т. - Херсон : Южполиграфсервис, 2013. - 76 с. - Бібліогр.: с. 76.
8. Основи охорони праці [Текст]. уклад.: М. М. Сакун, І. В. Москалюк.: навч.-метод. посіб. для студ. усіх напрямів навч. ОКР "бакалавр" Одес. держ. аграр. ун-т; - Херсон: Южполиграфсервис, 2013. - 68 с. - Бібліогр.: с. 67.
9. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги. Навчальний посібник. - К.: Основа. 2011.
10. Основи охорони праці: Підручник. 3-є видання / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. – К.: Основа, 2011.
11. Л. А. Катренко, Ю. В. Кіт, І. П. Пістун. Охорона праці [Текст]: навч. посібник / 3-тє вид., перероб. і допов. - Суми : ВТД "Університетська книга", 2009. - 540 с.

Методичне забезпечення

1. Конституція України.
2. Закон України «Про охорону праці» Зміни, внесені Законом України від 19.12.2021 №2249-VIII.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
4. Кодекс законів про працю України.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218) зі змінами 2021
6. Кодекс цивільного захисту України.
7. Дуюнова Т.В., Сенчук І.І., Півненко Л.В., Ковригін В.С., Вайленко Г.О., Черепньов І.А. Методичні вказівки та індивідуальні завдання проходження виробничої практики студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 081 «Право». – Х. ФОП Леонов ДС. - 2021. – 40 с.
8. Дуюнова Т.В., Задорожня В.В., Півненко Л.В. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Законодавство і право в АПК та охорона праці в галузі». Харків, ХНТУСГ, 2018. 216с.
9. Дуюнова Т.В., Задорожня В.В., Півненко Л.В. Методичні рекомендації та завдання до самостійної роботи з дисципліни «Законодавство і право в АПК та охорона праці в галузі». Харків, ХНТУСГ, 2018. 18с.
10. Фесенко А.М. Environmental engineering: Methodical manual. // А.М.Фесенко, О.А.Анастасьєва, С.О. Харченко, О.В. Панкова. Харків, ФОП Бровін О.В., 2015. - 128с.
11. Фесенко А.М., Environmental science for engineering professionals: concise. / А.М.Фесенко, О.В. Панкова/ Харків, ФОП Бровін О.В., 2017. - 176с.
12. Фесенко А.М. Використання відновлюваних джерел енергії: Методичні вказівки до виконання практичної роботи з інженерної екології. – Х.: ХНТУСГ, 2017. – 26 с.
13. Фесенко А.М. Вибір методів шумозахисту території: Методичні вказівки до виконання практичної роботи з інженерної екології. – Х.: ХНТУСГ, 2017. – 22 с.

12. Кірієнко М. М., Кунденко М.П., Черепньов І.А. та інші Основи охорони праці для спеціальностей: 123 «Комп'ютерна інженерія»; «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»; «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»; 163 «Біомедична інженерія» (навчальний посібник) Міністерство освіти і науки України Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка, Х.: 2020. 216 с.
13. Електромагнітне забруднення навколишнього середовища. Навчальний посібник МО України.// Черепньов І.А. та інш. Харківський гвардійський ордена Червоної зірки інститут танкових військ імені Верховної Ради України. НТУ «ХПІ». Харків. – 2007. 100 с.
14. Основи екології: підручник / [О.В. Солошенко, А.М. Фесенко, С.І. Кочетова та ін.]; за ред. О.В. Солошенко. – Харків: Парус тм, 2008. – 371с.
15. Основи аграрної інженерної екології [Текст] : навч. посіб. / Ониськів, Микола Ількович. М. І. Ониськів, В. Г. Цапко, Ф. І. Гончаров. -Київ: Основа, 2008. - 240 с. - Бібліогр.: с. 238-239.
16. Інженерна екологія: підручник/ Ю. Жигуц, В. Лазарь. Київ: Кондор. 2018. – 170с.
17. С.Й. Шаманський, С.В. Бойченко. Інноваційні екологічно безпечні технології у водовідведенні. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 320 с.
18. Фізико – хімічні основи технології очищення стічних вод: підручник. / за ред. А.К. Запольського. - К: Лібра, 2000.
19. Техноекологія [Текст] : підручник /Войцицький, Анатолій Павлович. А. П. Войцицький, В. П. Дубровський, В. М. Боголюбов ; за ред. В. М. Боголюбова.Київ : Аграр. освіта, 2009. - 534 с.
20. Екологічне інспектування. Практикум [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /М. О. Клименко, А. М. Прищеп, Л. М. Стецюк, О. А. Брежицька; Нац. ун-т водного госп-ва та природокористування. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. - 228 с.
21. Радіоекологія [Текст]: підруч. для студ. спец. 101 "Екологія та охорона навколишнього середовища" усіх форм навч. вищ. навч. закл. /Ю. Г. Масікевич [та ін.] Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Чернівці : Місто, 2018. - 450 с.
14. С. О. Ляшенко, А.М. Фесенко. Інженерна екологія та охорона праці в галузі: метод. вказівки до організації та планування самостійної роботи для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навч., спец.: 133 Галузеве машинобудування / Харків. нац. техн. у-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка. Харків: 2019. 28с.
15. С. О. Ляшенко, А.М. Фесенко. Інженерна екологія та охорона праці в галузі: метод. вказівки до організації та планування самостійної роботи для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навч., спец.: 133 Галузеве машинобудування /Харків. нац. техн. у-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка, Харків: 2019. 28 с.
16. С. О. Ляшенко, А.М. Фесенко. Санітарно-захисні зони. Визначення розмірів та принципи організації: метод. вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Інженерна екологія та охорона праці в галузі» для студентів першого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навч., спец.: 133 Галузеве машинобудування. Харків. нац. техн. у-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка, Харків: 2019. 16 с.
17. С. О. Ляшенко, А.М. Фесенко. Скиди підприємств у водні об'єкти. Принципи нормування та вибору методів очищення стічних вод: метод. вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Інженерна екологія та охорона праці в галузі» для студентів першого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навч., спец.: 133 Галузеве машинобудування. Харків. нац. техн. у-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка, Харків: 2019. 24 с.
18. С. О. Ляшенко, А.М. Фесенко. Оцінка викидів підприємств в атмосферу: метод. вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Інженерна екологія та охорона праці в галузі» для студентів першого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навч., спец.: 133 Галузеве машинобудування. Харків. нац. техн. у-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка, Харків: 2019. 44 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.